

Pidetään kaikki digikelkassa

Pekka Räsänen

Eettinen digiarki syntyy vuoropuhelussa -seminaari, Helsinki 29.11.2018

Turun yliopisto
University of Turku

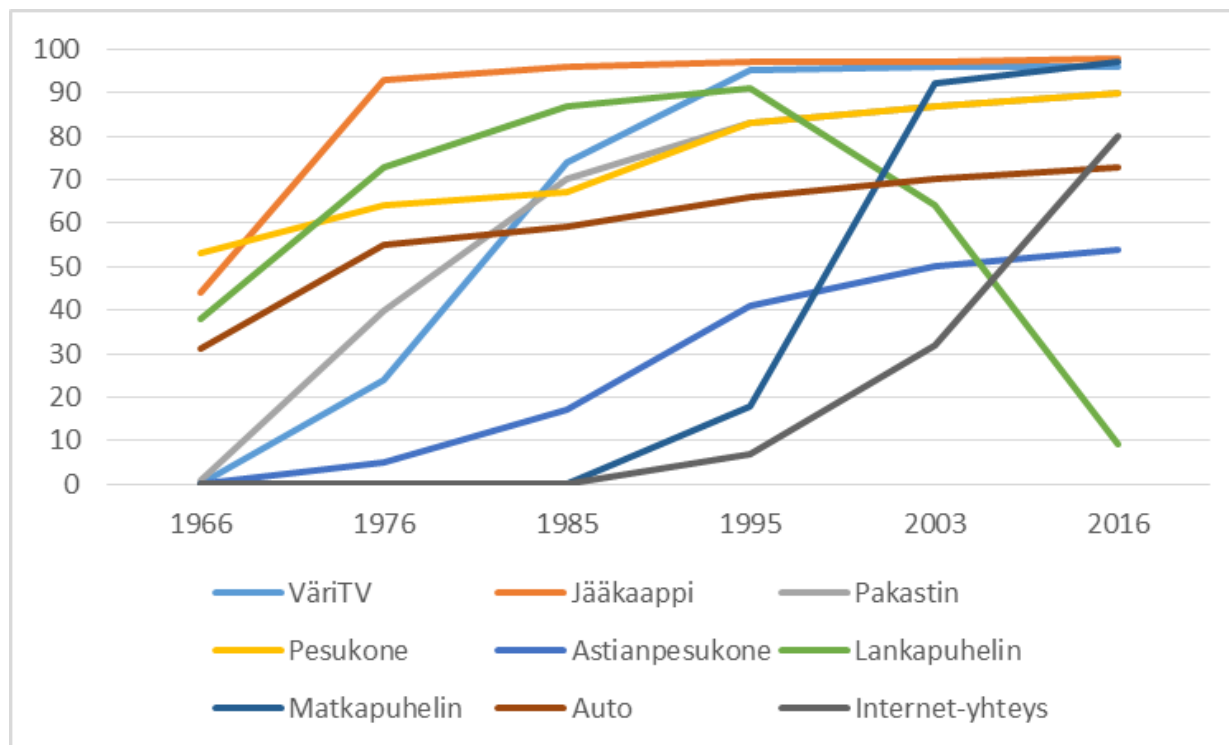
Sisälllys

- Miten digitalisaatio on vaikuttanut ihmisten arkeen?
- Laitteiden ja palveluiden käyttö
- Motivaatio, asenteet ja kokemukset
- Katse lähitulevaisuuteen

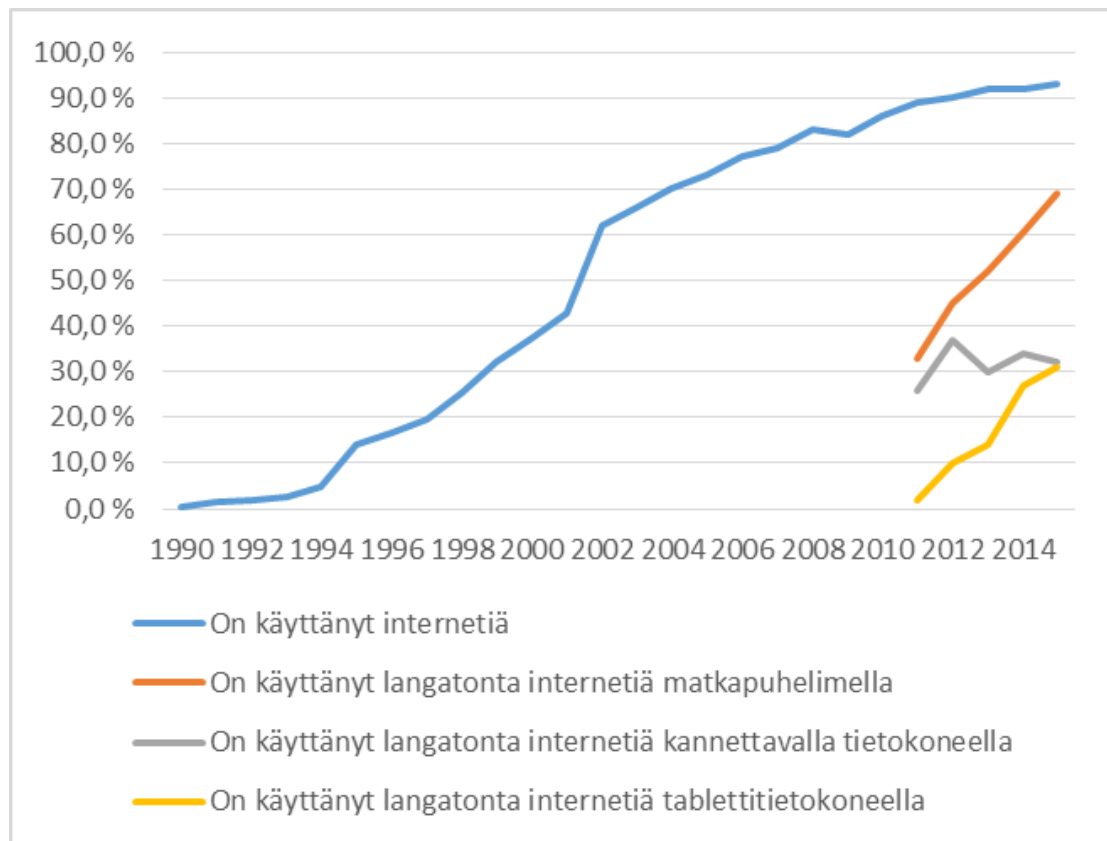
Miten digitalisaatio on vaikuttanut... (1/3)

- IT:n poikkeuksellinen asema suhteessa aiempaan kulutuselektroniikkaan 1966–2016 (omistusosuudet [%], SVT 2017)

Miten digitalisaatio on vaikuttanut... (2/3)

- Internetin käyttötapoja Suomessa 1990/2010–2015 (osuudet 16–74-v. [%], SVT/Räsänen & Koiranen 2016)

Miten digitalisaatio on vaikuttanut... (3/3)

- Digisyrjäytyminen ollut pitkään todellista, viittaa yksilötason ilmenemismuotoihin ns. *digitaalisista jaoista* ('digital divides')
- Ymmärretään eroina laitteiden omistuksen, käyttömahdollisuuksissa tai palveluiden käytössä ('digital haves', 'digital have-nots')
- Lähtökohta ihmisryhmien välisessä tarkastelussa valitun omistus- tai käyttöaktiiviteetin mukaan
- Oletukset *sosiaalisista seurauksista* ja yhteyksistä muunlaiseen *huono-osaisuuteen*

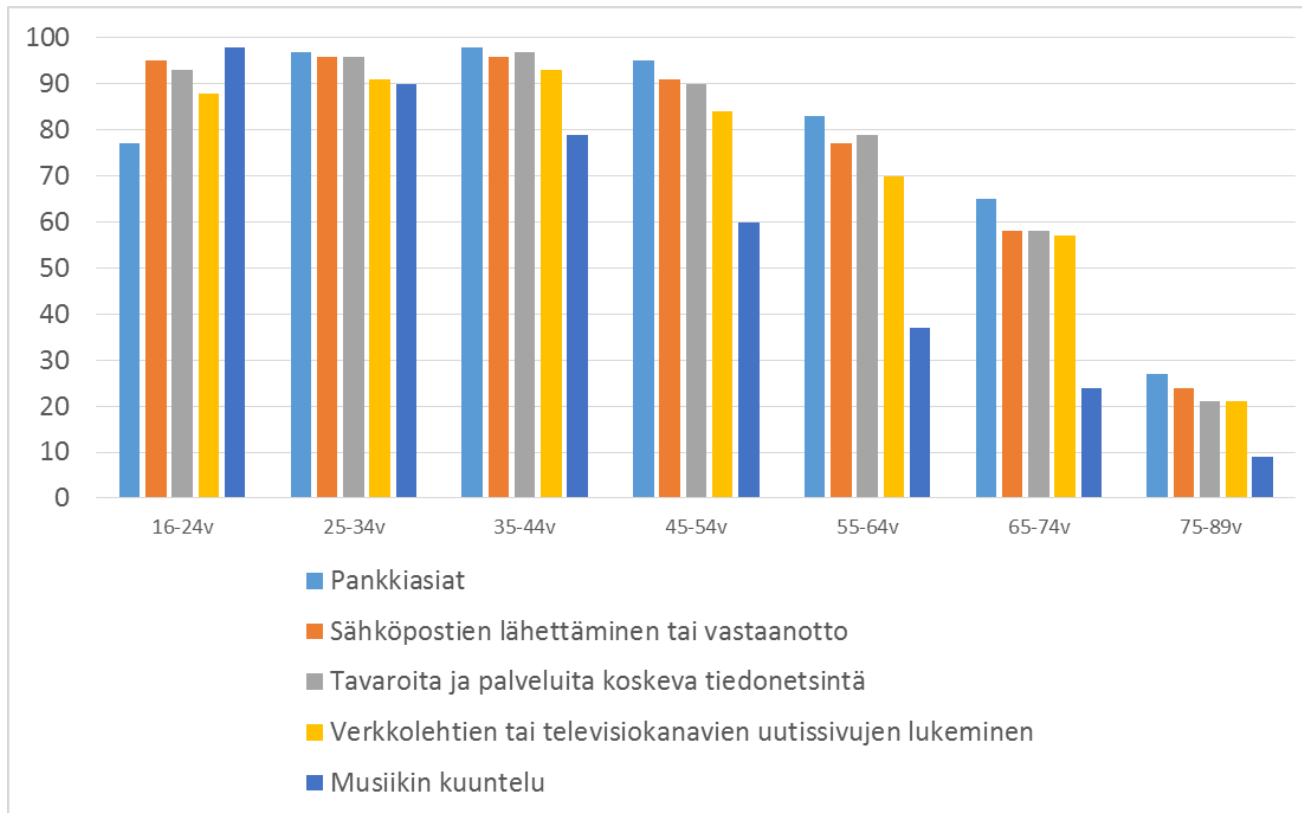
Laitteiden ja palveluiden käyttö (1/4)

- Suomi Tilastokeskuksen (SVT 2018) tietojen valossa 2017: 88% kotitalouksissa internet-yhteys, saman verran käyttäneitä (viim. 3kk:n aikana), 71% käyttänyt mobiilisti
- Päivittäinen käyttö ikäryhmittäin: alle 55-v. (+90%), 55-64-v. (80%), 65-74-v. (59%), 74-89-v. (23%)
- Päivittäinen käyttö koulutusasteen mukaan: perusaste (60%), keskiaste (88%), korkea-aste (97%)
- Käyttötarkoitusten mukaan ikä ja koulutusaste-erot jopa voimakkaampia (lisäksi taloudellinen aktiivisuus keskeinen)

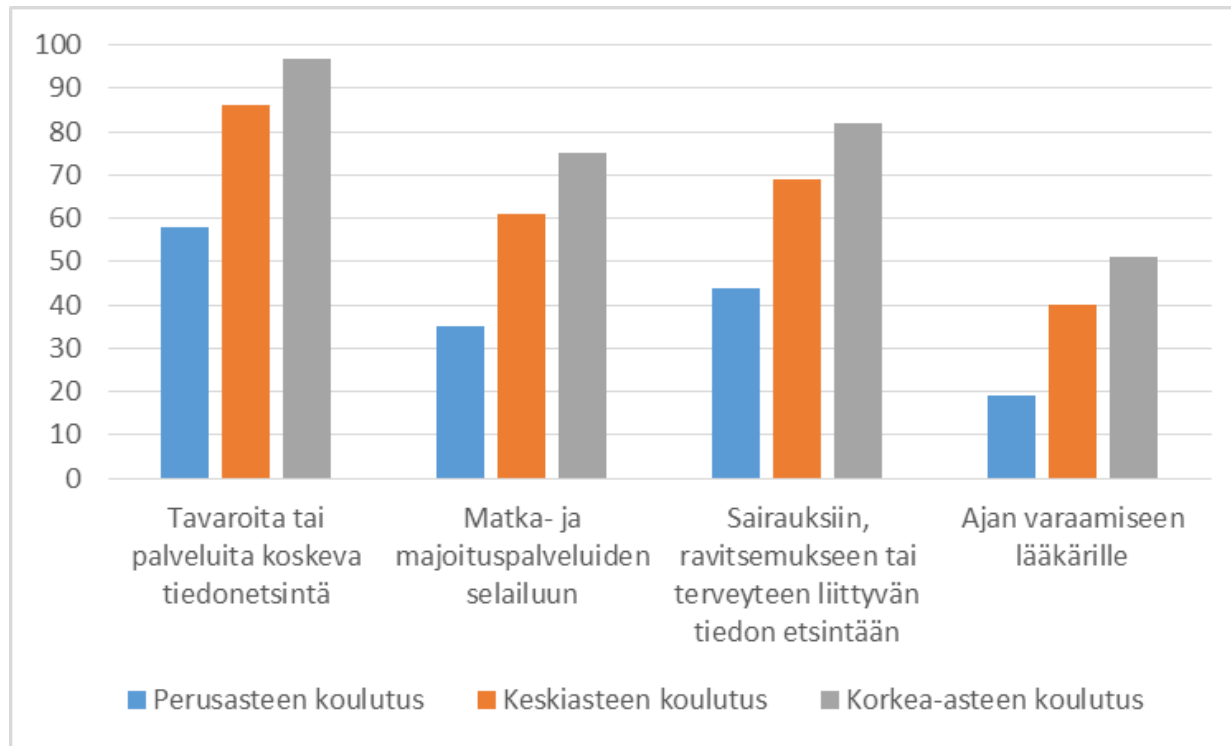
Laitteiden ja palveluiden käyttö (2/4)

- Internetin käyttötapoja Suomessa ikäryhmittäin 2017 (12kk, osuudet [%], SVT 2018)

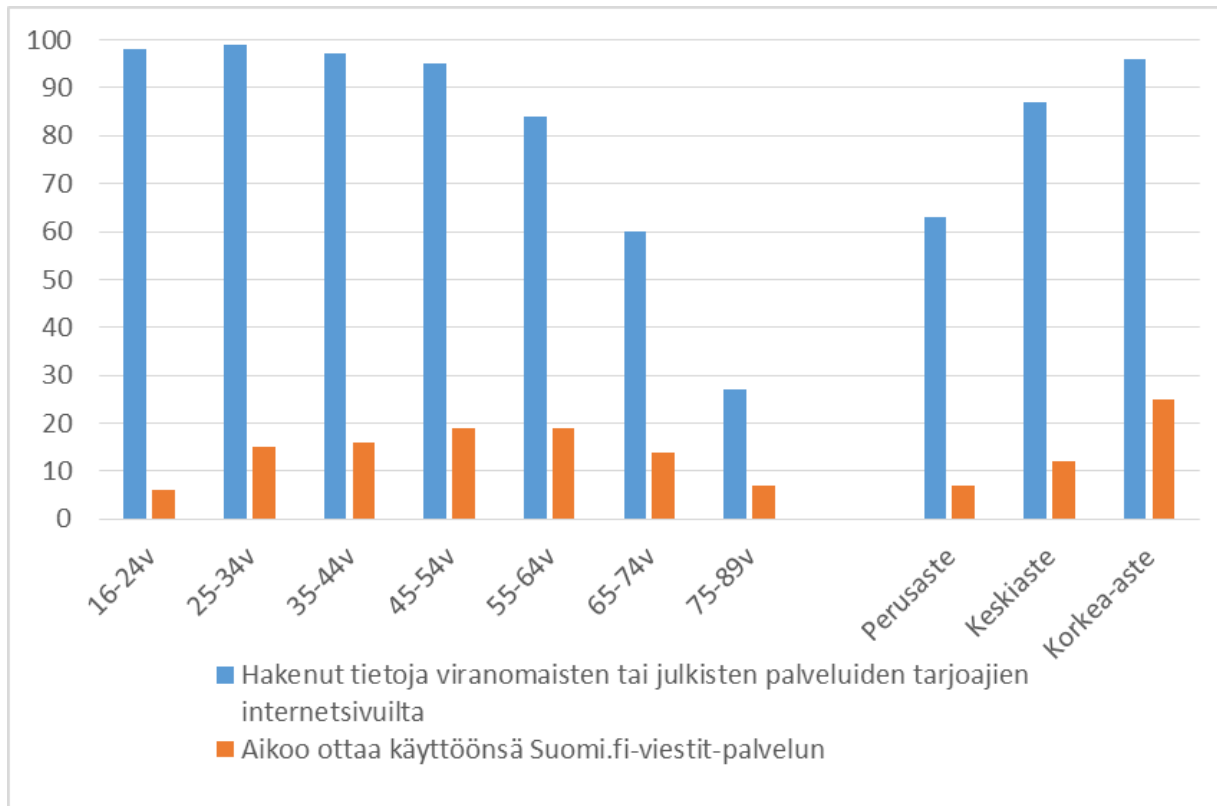
Laitteiden ja palveluiden käyttö (3/4)

- Internetin käyttö tiedonetsintään ja eräisiin palveluihin koulutusasteen mukaan 2017 (12kk, osuudet [%], SVT 2018)

Laitteiden ja palveluiden käyttö (4/4)

- Internetin käyttö viranomaisasioissa ja halukkuus suomi-viestehin iän ja koulutuksen mukaan 2016 (12kk, osuudet [%], SVT 2017)

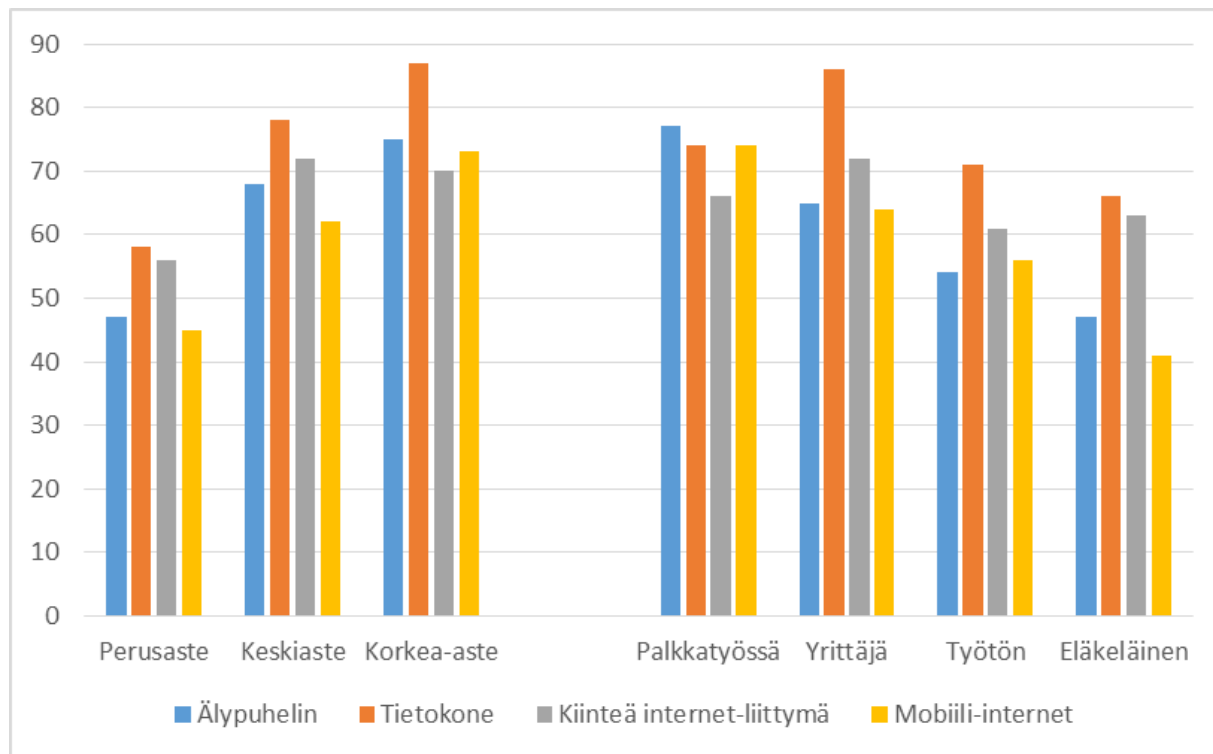
Motivaatio, asenteet ja kokemukset (1/4)

- Virallisten tilastojen avulla voidaan arvioida internetin käyttötarkoituks- ja päätelaitekäyttöä kohtalaisen tarkasti (pl. kielikysymykset, erityisryhmät, yksittäiset sovellukset tai alustat)
- Digisyrjäytymisen tausta ja ilmenemismuodot kuitenkin moniulotteisempia: *1.motivaatio, 2.käyttötarkoitukset sekä 3.taidot ja tottumukset*
- Viimeaikaisia ongelmakohtia eri väestöryhmille mm.: mobiililaitteet ja pienet ruudut, erilliset applikaatiot, kielikysymykset, salasanat (kirjautumiset) ja tietoturvakysymykset

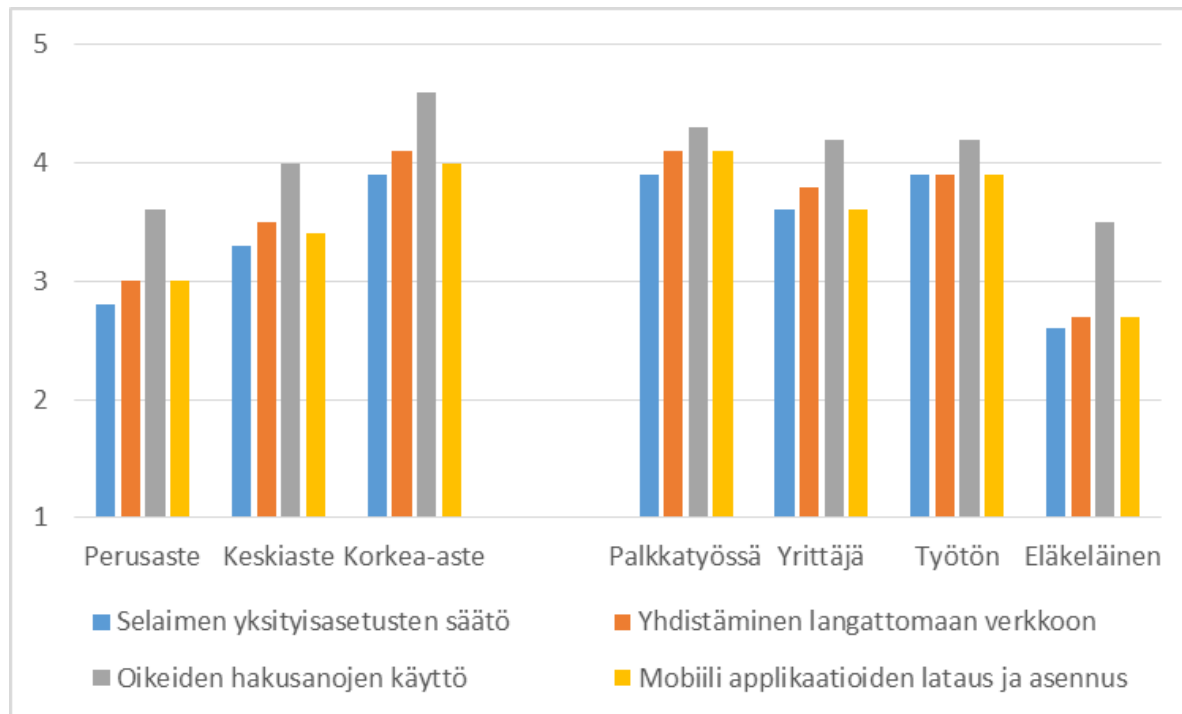
Motivaatio, asenteet ja kokemukset (2/4)

- Teknologioiden kokeminen välttämättömäksi koulutusasteen ja aktiivisuuden mukaan 2017 ("välttämätön" [%], Sivonen et al. 2018)

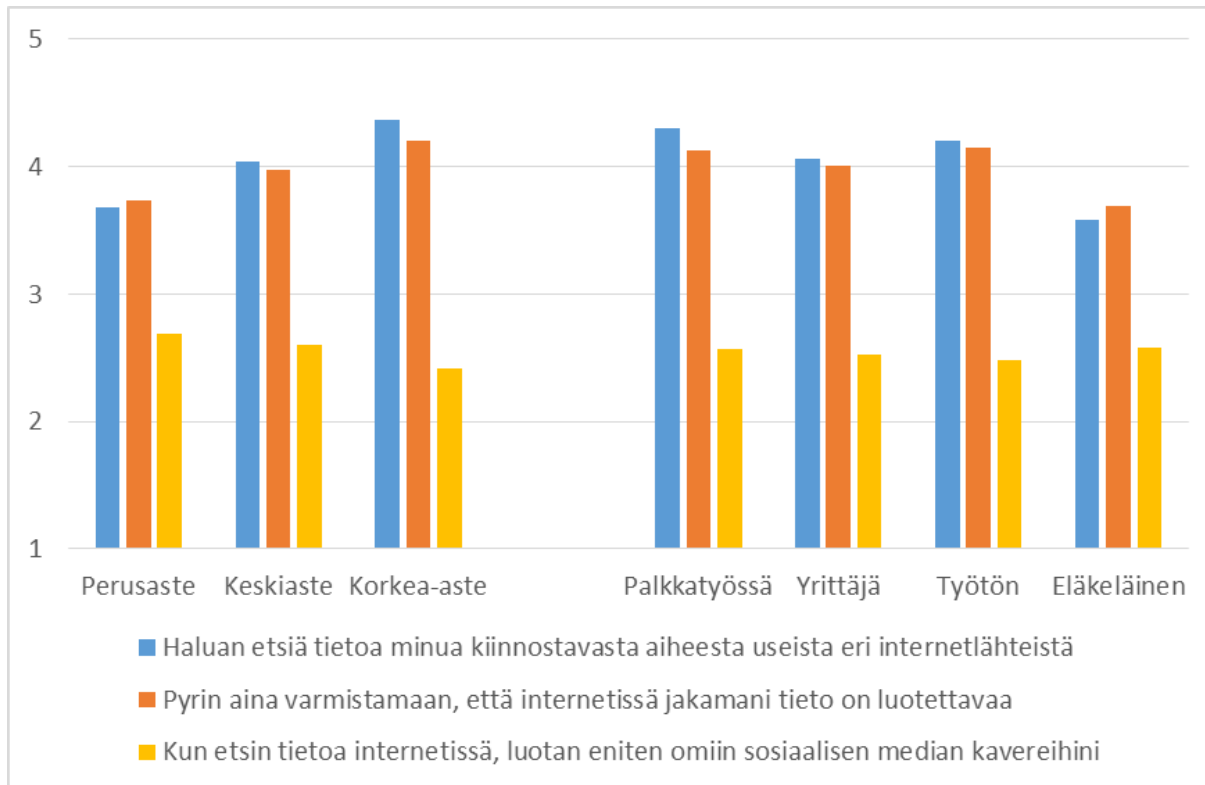
Motivaatio, asenteet ja kokemukset (3/4)

- Koetut taidot koulutusasteen ja aktiivisuuden mukaan 2017 (jakauma ”osaan en lainkaan/erittäin hyvin”, 1–5 [ka.], Sivonen et al. 2018)

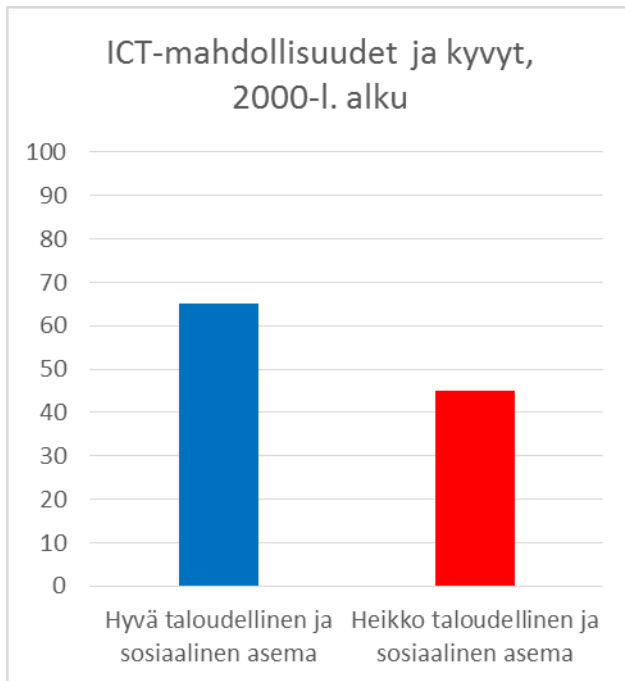
Motivaatio, asenteet ja kokemukset (4/4)

- Tiedonhakuasenteet koulutusasteen ja aktiivisuuden mukaan 2017 (jakauma ”eri/samaa mieltä”, 1–5 [ka.], Sivonen et al. 2018)

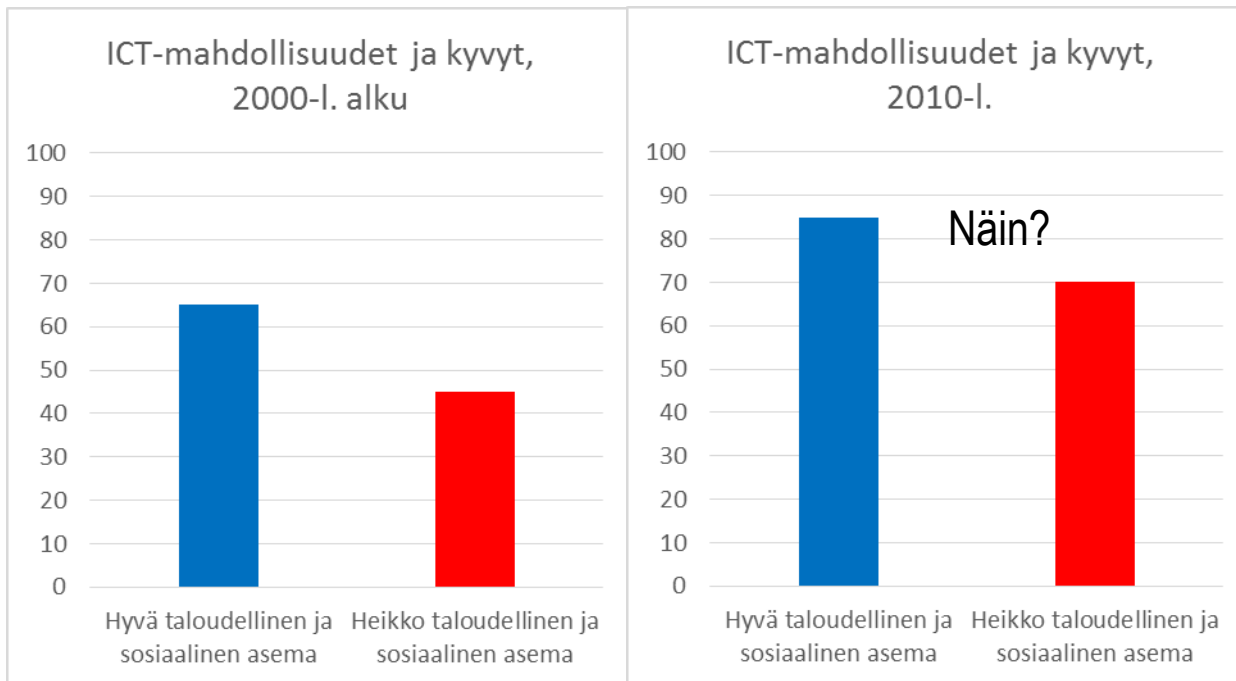
Katse lähitulevaisuuteen (1/2)

- Digisyrjäytyminen: mahdollisuudet, motivaatio, taidot ja tottumukset sekä ajalliset muutokset

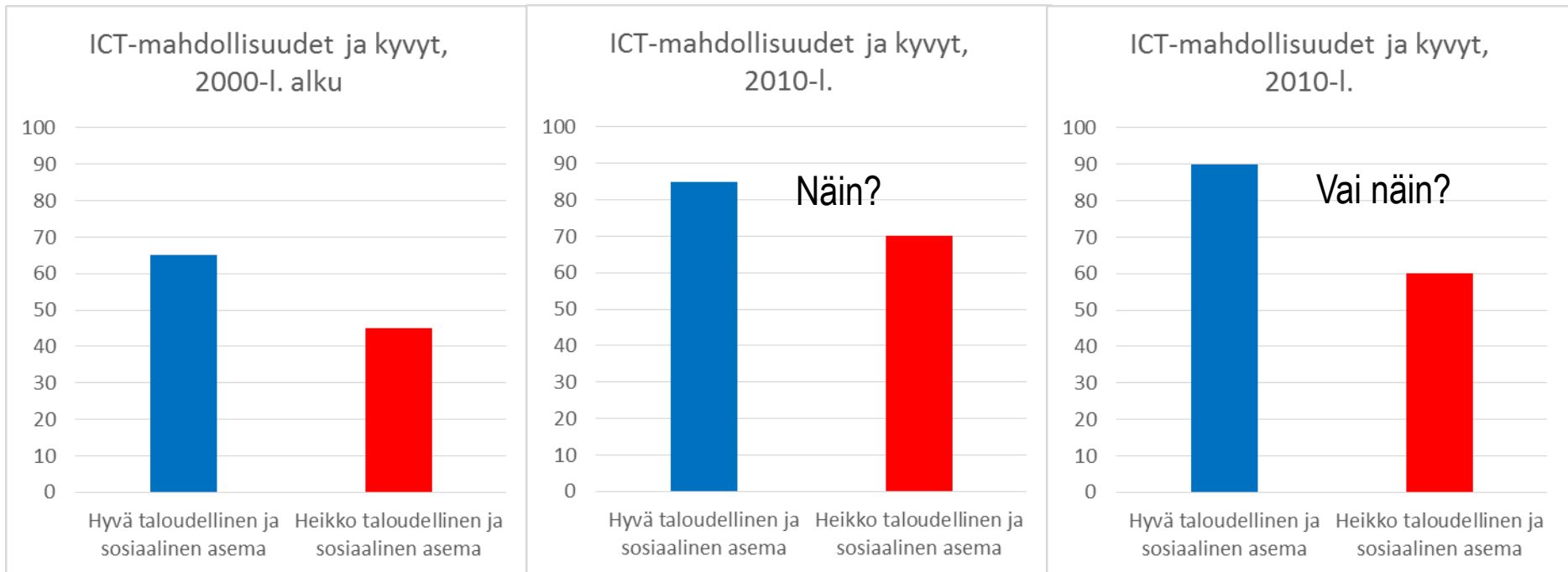
Katse lähitulevaisuuteen (1/2)

- Digisyrjäytyminen: mahdollisuudet, motivaatio, taidot ja tottumukset sekä ajalliset muutokset

Katse lähitulevaisuuteen (1/2)

- Digisyrjäytyminen: mahdollisuudet, motivaatio, taidot ja tottumukset sekä ajalliset muutokset

Katse lähitulevaisuuteen (2/2)

- Osaava ”ydin” ja ”periferiat”?
 - Pitkäaikaistyöttömät, vammaisväestö, maahanmuuttajat
 - Työikäinen aktiiviväestö, nuoret
 - Motivoituneet kansalaiset ja muut
- Tulevaisuus: väestöryhmien väliset sosiaaliset (taloudelliset ja poliittiset) ”kuplat” informaationkäsittelyssä
- Tietoverkkojen tehokkaan käytön ja käyttötapojen seuraukset *sosiaalisten suhteiden, yhteiskunnallisen osallistumisen ja taloudellisen aktiivisuuden kannalta*

Kiitos!

pekka.rasanen@utu.fi

Turun yliopisto
University of Turku